

CAMBRA
DE COMERÇ
INDÚSTRIA I SERVEIS
D'ANDORRA

Gener-juny
2018

INFORME DE CONJUNTURA

Número 43

Presentació

Les enquestes de conjuntura de la Cambra del primer semestre de l'any 2018 reflecteixen una millora molt limitada de la marxa dels negocis, centrada en l'àmbit del turisme i la construcció. El comerç, per part seva, segueix presentant un to general de l'activitat molt fluix. I finalment, les expectatives dels empresaris andorrans són de moderació del ritme de millora de l'activitat durant el segon semestre de l'any.

En l'àmbit internacional, durant el 2018 el dinamisme de l'economia mundial està perdent impuls, si bé hi continua havent un creixement robust. Així, l'FMI en l'informe de perspectives del mes d'octubre ha revisat a la baixa dues dècimes el creixement previst de l'economia mundial i l'ha situat al 3,7% per al període 2018-2019, com a resultat d'un menor dinamisme de les economies emergents i també de la zona euro. En canvi, als Estats Units, de moment, el creixement segueix sent excepcionalment vigorós.

A la zona euro les tensions polítiques i el deteriorament de la demanda externa estan pesant sobre la marxa de l'economia. De fet, les previsions de creixement s'han revisat a la baixa. Segons la Comissió Europea, la zona euro creixerà el 2,1% el 2018 i l'1,9% el 2019, fet que representa una desacceleració important respecte al 2,5% assolit el 2017. Aquesta pèrdua d'impuls s'explica, sobretot, per l'impacte sobre les exportacions que ha provocat l'escalada aranzelària que han iniciat els Estats Units i, en menor mesura, pels efectes del Brexit.

En el cas dels nostres veïns, Espanya continua sent una de les economies més dinàmiques d'Europa, malgrat que el creixement intertrimestral tendeix a moderar-se, en bona part a causa del comportament de la demanda externa. Així, el 2018 la Comissió Europea ha revisat el creixement del PIB d'Espanya dues dècimes a la baixa, fins al 2,6%. En el cas de França, l'evolució de l'economia es manté ferma i les previsions de tardor de la Comissió Europea mantenen invariable el pronòstic de creixement en l'1,7% el 2018.

L'entorn de creixement europeu seguirà sent un factor de suport per a l'economia andorrana, que continua avançant en la senda de la recuperació. No obstant això, la tendència de lleugera desacceleració observada especialment a Espanya es traduirà probablement en una moderació del nostre ritme de creixement econòmic durant els propers mesos.

El ritme d'avenç sostingut però modest que mostra l'economia andorrana queda reflectit també en l'evolució dels principals indicadors d'activitat disponibles fins ara. Així, s'observa una moderació suau del ritme de creixement del nombre de visitants fins a l'octubre (+1,8%), i de les importacions totals fins al novembre (+5,6%). Tanmateix, això no ha estat obstacle perquè l'economia mantingués un dinamisme elevat en la creació d'ocupació (els assalariats durant els primers vuit mesos de l'any han registrat un augment interanual del 3,2%), alhora que ha continuat la reducció del nombre de demandants d'ocupació en recerca de treball (-4,4% fins a l'octubre). Altres indicadors que mostren una evolució positiva són el consum d'energia elèctrica (+2,2% fins al setembre), i les matriculacions de turismes (+3,5% fins al novembre), tot i que les matriculacions s'han desaccelerat respecte al mateix període de 2017.

En definitiva, l'economia andorrana continua millorant a poc a poc, afavorida pel context exterior globalment positiu, amb un creixement del PIB que s'ha situat en el 2,2% interanual el segon trimestre de 2018, dues dècimes per sobre del primer. Tanmateix, les tendències de desacceleració que han començat a mostrar algunes economies europees, en particular l'espanyola, es podrien acabar traslladant també a la nostra economia. Així, Andorra registrarà un nou avenç del PIB en el conjunt del 2018, però ho farà dins d'uns registres discrets, no gaire allunyats dels actuals.

Un cop feta l'anàlisi de la conjuntura econòmica actual, i aprofitant que ens trobem a finals d'any, voldria avançar les principals línies d'acció que centraran gran part de l'activitat de la Cambra durant l'any 2019.

La Cambra ha començat a actuar de forma proactiva i ha creat diverses comissions de treball per donar resposta a algunes de les demandes que ens arriben de diversos sectors empresarials.

1.- Un dels nostres reptes més importants serà l'acompanyament al sector comercial en l'adaptació als canvis en què està immers el *retail*. Els consumidors estan canviant la manera d'interactuar, i els comerços estan canviant la manera de vendre. La Comissió de Comerç de la Cambra ha començat a fer un diagnòstic dels reptes que el sector ha d'afrontar a causa d'aquest canvi de paradigma.

En concret, un tema prioritari és analitzar i aportar solucions a les barreres de l'e-commerce en el teixit comercial tradicional, i impulsar mesures que ajudin les empreses petites a entrar a l'era digital. La Cambra vol acompanyar-les en aquest procés, ajudar-les a operar dins el mercat nacional i facilitar-los al màxim la sortida al mercat internacional.

D'altra banda, volem posar en marxa el label de qualitat del comerç d'Andorra durant el primer trimestre de 2019. Aquesta eina ha de servir perquè els nostres establiments millorin l'excel·lència en el tracte al client, l'experiència de compra i la qualitat del producte.

També estem treballant en el programa específic de formació per al comerç, del qual destaquem el curs bàsic per a professionals del comerç, organitzat conjuntament amb els ministeris d'Educació i Economia.

2.- La transformació digital marcarà els grans canvis en els propers anys. Des de la Cambra volem contribuir a crear una cultura innovadora i digital, i per això, impulsarem jornades, *workshops* i programes per potenciar la digitalització dels processos de negoci de les PIMES. La transformació digital ha de comportar la integració de la tecnologia digital a totes les àrees de l'empresa, canviar la manera en què operen i aportar valor als clients.

La Cambra, MoraBanc i la consultora especialitzada en transformació digital Iniced estem col·laborant en l'elaboració d'un estudi que determinarà el grau de maduresa digital de les empreses del país. Aquest informe serà un bon punt de partida per saber on som, i servirà per centrar els esforços en les millors accions d'acompanyament a les empreses i per dissenyar programes de formació específics en l'àmbit digital.

Pel que fa a la digitalització dels serveis públics, en línia amb el Pla d'acció sobre l'administració electrònica de la Unió Europea, cal modernitzar l'Administració pública i fer-la més eficient, per garantir uns serveis ràpids i d'alta qualitat per als ciutadans, i també un entorn favorable a l'activitat empresarial.

Amb aquest objectiu, la Cambra creu necessària l'aprovació, tan aviat com sigui possible, del Projecte de Llei de modificació del Codi de l'Administració. Aquest Projecte de Llei dotarà l'Administració d'un marc normatiu per ordenar la utilització de les noves tecnologies i la modernització dels serveis públics. Els serveis públics digitals reduiran la càrrega administrativa i milloraran l'eficiència dels serveis si es basen en les necessitats i són fàcils d'utilitzar, i si comparteixen les dades i els serveis entre les diferents administracions públiques (respectant les normes de protecció de dades i de la intimitat).

3.- En aquesta edició de l'enquesta ha augmentat de manera significativa el nombre d'empreses que han indicat que tenen dificultats per trobar mà d'obra qualificada. En concret, el 47% del total d'empreses consultades es veuen afectades per aquest obstacle, un percentatge vuit punts

superior al de l'any 2017. Aquest problema és especialment rellevant en l'hoteleria i la construcció, amb una incidència del 69% i el 78%, respectivament.

La manca de treballadors qualificats preocupa cada cop més a les empreses i és un factor que en condiciona no només el creixement, sinó també el futur. Tenim davant un repte que requereix un treball conjunt d'empreses, agents socials i Administració per donar resposta a les necessitats de les PIMES.

Des de la Cambra demanem al Ministeri d'Educació que desenvolupi nous cicles formatius per a la capacitació de joves del país en les professions amb més demanda i que cerqui fórmules de col·laboració amb centres de formació professional de França i Espanya, per ajustar la formació a la demanda real de les empreses. A més, la Cambra ja està duent a terme, juntament amb el Servei d'Ocupació, cursos específics per capacitar el personal en alguns oficis en què es detecten necessitats formatives.

En paral·lel, estem col·laborant amb ActuaTech en la creació d'una borsa de treball per a estudiants, amb l'objectiu que puguin treballar durant les vacances i coneguin la dinàmica empresarial del país.

4.- Per acabar, i amb referència al desenvolupament de les infraestructures de transport que ajudin al desenclavament territorial, esperem poder presentar durant el primer trimestre de 2019 els resultats de l'estudi sobre la viabilitat d'un aeroport internacional dins el territori nacional. A més, estem treballant, conjuntament amb la xarxa de Cambres de Comerç veïnes, i amb responsables territorials de França i Espanya, en l'anàlisi de viabilitat de diversos projectes de connexions ferroviàries.

Miquel Armengol Pons
President

ÍNDEX

Semestre gener-juny de 2018:

- **Comentaris i gràfics:**

- 7** Indústria
- 9** Construcció
- 11** Comerç minorista
- 13** Sector hotelier

- **Enquestes de conjuntura:**

- 16** Indústria
- 18** Construcció
- 20** Comerç minorista
- 24** Sector hotelier

Annex:

- 26** Distribució sectorial de la mostra en el comerç minorista

L'enquesta de conjuntura realitzada per la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis, s'ha dut a terme durant el tercer trimestre de l'any 2018 entre empreses de la indústria, la construcció, el comerç minorista i el sector hotelier. La mostra comprèn 396 empreses i el marge d'error estimat és del 4,43%.

SEMESTRE GENER-JUNY 2018

COMENTARIS I GRÀFICS

Indústria
Construcció
Comerç minorista
Sector hoteler

INDÚSTRIA

La indústria es manté en el camí de la recuperació, però algunes dades indiquen **una moderació del ritme de millora de l'activitat**.

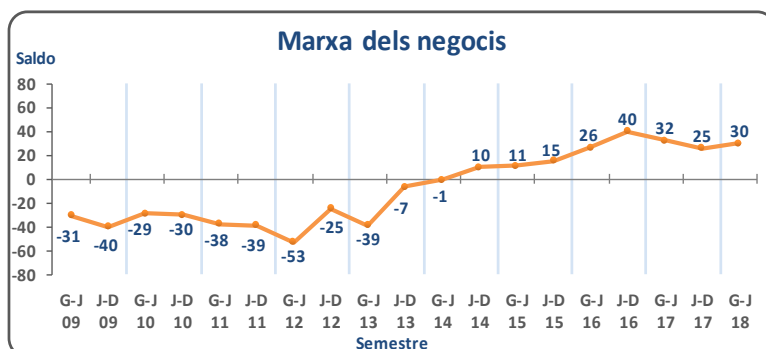
Així, els resultats de l'enquesta de conjuntura de la Cambra confirmen que la millora de **la marxa dels negocis** es manté en nivells molt continguts i indiquen una certa pèrdua d'impuls del ritme d'activitat en relació amb un any enrere.

Les percepcions optimistes sobre l'evolució de la marxa dels negocis continuen sent més nombroses que les de signe contrari; ara bé, destaquen dos fets: només el 39% del total d'indústries han manifestat una evolució positiva dels negocis, 5 punts menys que el mateix semestre de l'any anterior, i més de la meitat dels enquestats –en concret el 52% del total– encara qualifiquen la situació actual dels negocis de regular.

Per vuitè semestre consecutiu, **la producció industrial** ha augmentat, si bé el ritme de creixement ha estat més moderat que en semestres anteriors.

Paral·lelament, els empresaris han indicat un increment del **nivell d'utilització de la capacitat productiva**, que millora per tercer semestre consecutiu, fins al 73,2%. Aquest registre se situa 10 punts per sobre de la mitjana dels últims deu anys, tot i que encara és inferior als valors màxims assolits abans de la crisi (al voltant del 77%).

D'altra banda, **la cartera de comandes** es manté encara en nivells poc satisfactoris, però millora respecte als semestres anteriors, i **els estocs de productes acabats** s'han considerat majoritàriament adequats per a l'època de l'any.

Un factor que ha donat suport a la recuperació moderada de l'activitat industrial és la consolidació de la tendència ascendent de **les exportacions de béns**, que ja acumulen quatre semestres consecutius d'augment a taxes de dos dígit. En concret, durant els primers sis mesos de l'any 2018 les exportacions totals han crescut el 16,2% interanual, per sobre de l'augment del 10,6% registrat l'any 2017.

Malgrat tot, l'activitat industrial encara és feble, segons constaten les xifres oficials de PIB del segon trimestre de 2018, que mostren una disminució interanual del **VAB real de la indústria** del 0,7% (dues dècimes menys que el trimestre anterior), en contrast amb els creixements moderats del 2017, que van ser de l'1,6% el primer trimestre i del 0,1% el segon trimestre.

Aquesta feblesa de l'activitat en la indústria encara no estimula **la creació d'ocupació**, que es manté força estancada. Només quan la situació econòmica i financera de les empreses –molt malmesa durant els anys de forta crisi– millori de forma significativa, es podrà revertir aquesta tendència i començar a crear ocupació neta en el sector. Finalment, **en matèria de preus**, les empreses han optat per mantenir estables els preus de venda per estimular la demanda i guanyar competitivitat.

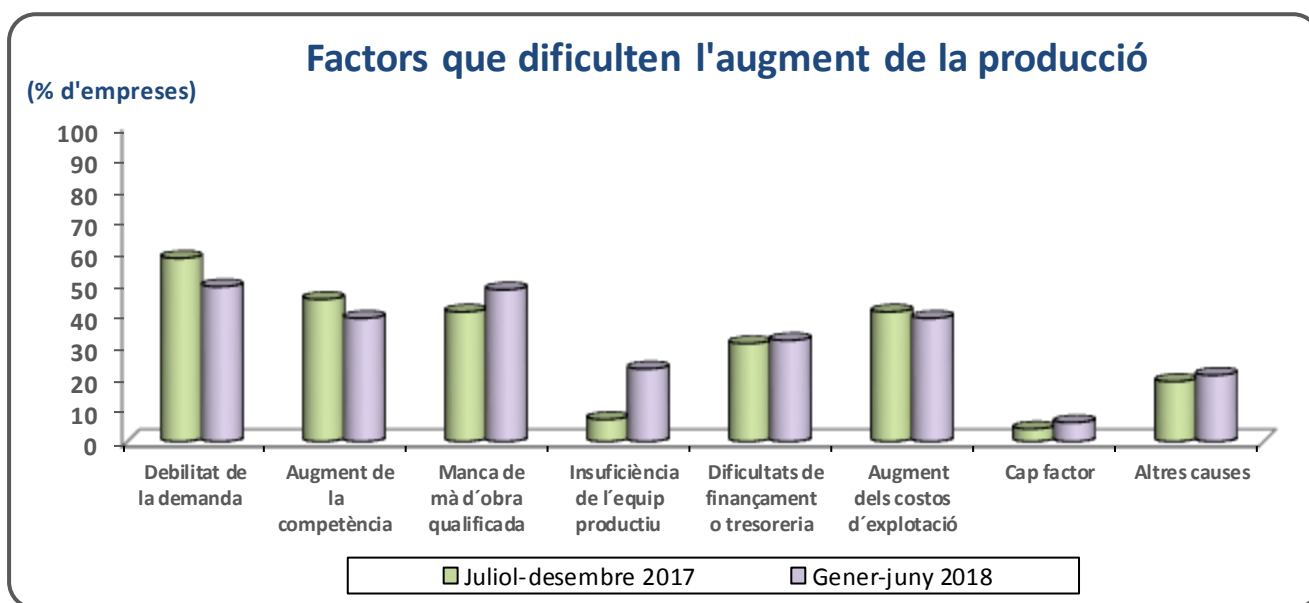
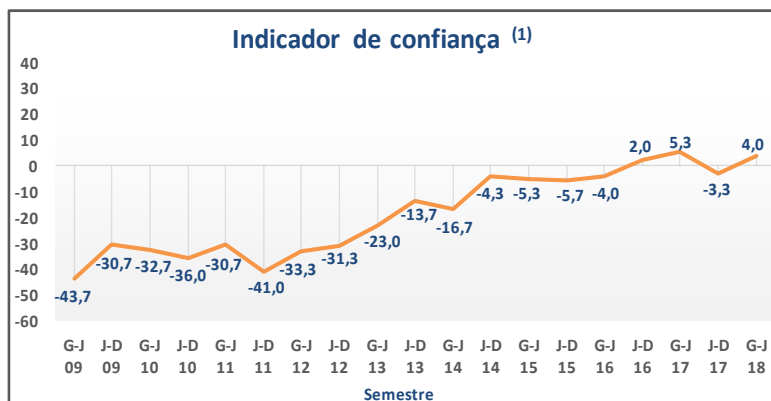
Les perspectives de les empreses per al segon semestre de l'any 2018 indiquen una millora més aviat discreta de la marxa dels negocis i suggereixen la continuïtat de la debilitat de l'activitat industrial al llarg dels propers mesos.

La cartera de comandes es mantindrà en nivells encara baixos, en línia amb uns **volums de producció** que seguiran augmentant molt tímidament.

En aquest context, s'espera un augment moderat del **grau d'utilització de la capacitat productiva**, que podria arribar al voltant del 75%, i també un comportament força estable dels **preus de venda** i de **l'ocupació de personal** en la majoria d'empreses.

L'indicador de clima industrial, que mesura el nivell de confiança dels empresaris, reflecteix una recuperació molt lenta i continguda dels ànims empresarials. En concret, aquest índex torna a recuperar aquest semestre un valor positiu de +4,0 punts, fet que contrasta amb el registre de -3,3 punts del semestre anterior. Ara bé, tot i la millora, aquest indicador reflecteix un sentiment de confiança de les empreses menys optimista que un any enrere, ja que queda per sota del saldo de +5,3 punts d'ara fa un any.

La debilitat de la demanda es manté com l'obstacle principal que dificulta la bona marxa dels negocis, amb el 49% de les empreses que l'han assenyalat, seguit molt de prop per **la manca de mà d'obra qualificada**, citat pel 48%. Aquest factor ha escalat posicions i ha superat en rellevància altres obstacles com **l'augment de la competència** i **l'augment dels costos d'explotació**, esmentats tots dos pel 39% de les empreses enquestades.

¹ Mitjana del saldo de la cartera de comandes total, dels estocs canviats de signe i de les perspectives de la tendència de la producció.

Saldo: Diferència de respostes extremes (positives i negatives), en percentatge.

CONSTRUCCIÓ

El sector de la construcció es mostra més dinàmic que la resta de grans sectors d'activitat i pren un clar protagonisme com a impulsor del creixement econòmic d'Andorra.

Ara bé, cal recordar que parteix de nivells molt baixos i que, malgrat aquesta millora, el nivell d'activitat actual i el pes del sector sobre l'economia estan molt per sota dels valors mitjans històrics d'abans de la crisi.

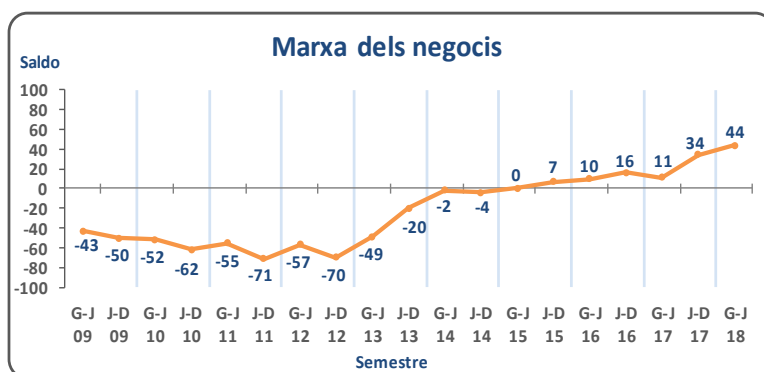
Els resultats de l'enquesta de conjuntura de la Cambra confirmen que la recuperació de l'activitat constructora, que va començar a finals de l'any 2015, es va consolidant, i també que pren força la primera meitat de l'any 2018.

La percepció dels empresaris sobre l'evolució dels negocis ha estat la més optimista dels últims dotze anys i mostra que el clima de confiança del sector es va recuperant progressivament. En concret, el nombre d'empreses que han qualificat de bona la marxa dels negocis ha augmentat fins al 49% (el percentatge més elevat des de l'any 2003), mentre que tan sols un reduït 5% d'empreses han assenyalat una evolució negativa de l'activitat.

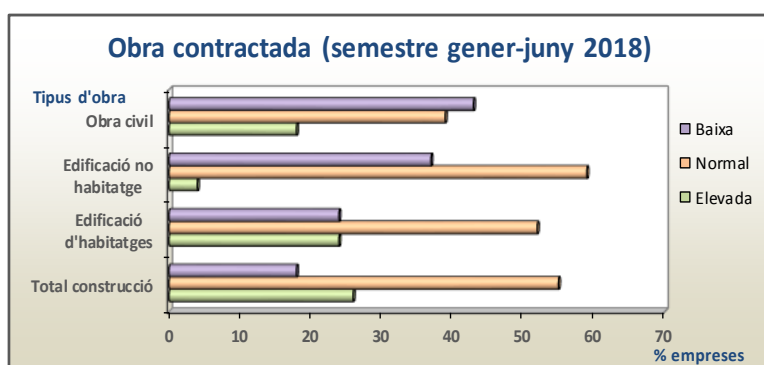
Igualment el volum d'obra executada mostra una millora significativa i, tot i que la comparació s'efectua en relació amb els valors mínims dels semestres anteriors, evidencia que l'activitat està remuntant de manera gradual però sostinguda (més de la meitat de les empreses –el 54% del total– continua assenyalant un augment dels treballs executats en relació amb un any enrere).

El volum d'obra contractada ha millorat en totes les branques de la construcció, especialment en l'edificació d'habitatges, gràcies a una dinàmica més positiva de la demanda immobiliària,

que està incentivant l'activitat constructora, sobretot de reformes i rehabilitació.

Una mostra d'això és l'evolució positiva del nombre de transaccions immobiliàries, que al juny van augmentar el 9,6% interanual (en l'acumulat de 12 mesos) i també la tendència a l'alça dels habitatges transmesos de segona mà, que durant els sis primers mesos de l'any 2018 van registrar un increment del 21,1% interanual, un fet que permet que l'excés d'estoc d'habitatges per vendre en el mercat continuï disminuint de forma gradual. Pel que fa a l'obra civil, el ritme de contractacions s'ha considerat encara baix, però també mostra signes de lenta recuperació a conseqüència de la reactivació dels plans d'inversió de les administracions públiques.

Les dades oficials de PIB publicades pel Departament d'Estadística corroboren que el sector de la construcció manté una expansió notable (la més intensa entre els grans sectors), amb un creixement interanual del VAB real del 5,2% el segon trimestre de 2018, dues dècimes més que el trimestre anterior. Aquesta xifra constitueix la taxa d'augment trimestral més elevada d'aquest sector dels últims dos anys.

La trajectòria dels **preus de venda** també suggereix un tímid canvi de tendència en l'estat d'ànim de la demanda, ja que els preus han iniciat una orientació moderadament alcista, després de molts semestres consecutius de caigudes intenses.

Finalment, **el personal ocupat** en el sector ha continuat estable en la majoria d'empreses en relació amb el semestre anterior i ha mantingut un creixement significatiu respecte al mateix període de l'any 2017, tal com posen de manifest les dades d'afiliats de la CASS, que indiquen un augment interanual dels **assalariats** de la construcció del 5,1%.

Les perspectives de les empreses per a la segona meitat de l'any 2018 milloren de forma discreta en relació amb un any enrere i suggereixen un augment moderat de l'activitat al llarg dels propers mesos.

Tanmateix, la recuperació de la demanda del sector encara es mostra feble i en el futur mantindrà una base poc ferma si no rep el suport d'una millora més intensa i sòlida de la situació econòmica general.

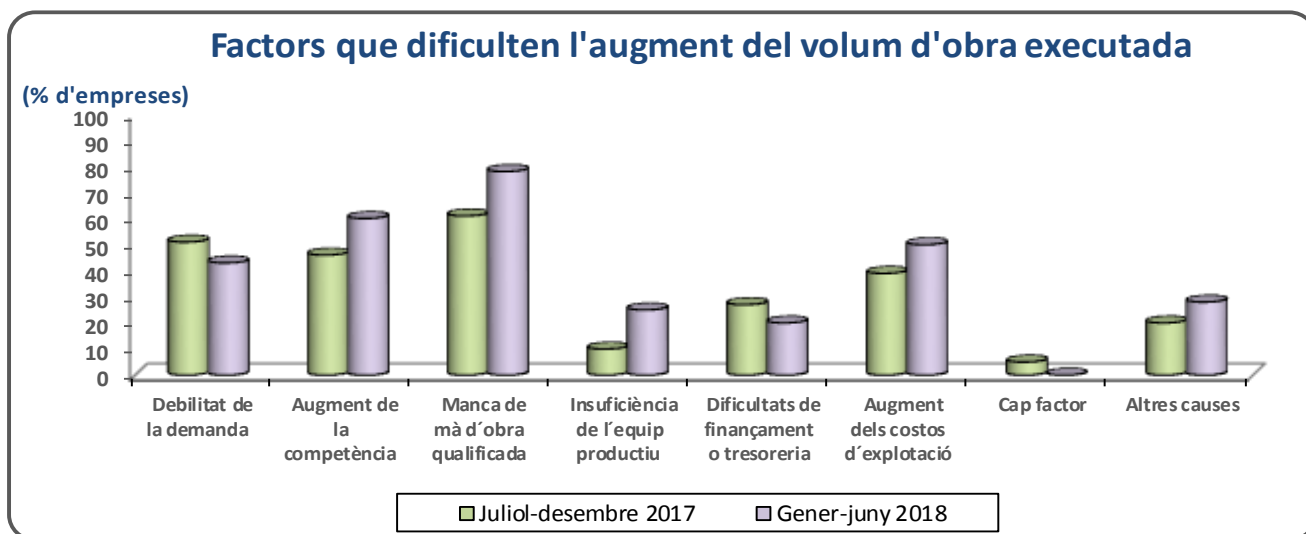
Les empreses confien que **la marxa dels negocis** seguirà millorant i que **el volum d'obra executada** s'incrementarà a un ritme modest.

Pel que fa a **l'obra contractada**, el sector espera que l'activitat de reformes mantindrà el dinamisme i ajudarà a impulsar les contractacions en **el sector de l'edificació** tant residencial com no residencial. En l'àmbit de **l'obra pública**, s'espera una lleu recuperació en relació amb un any enrere, previsiblement gràcies a una contribució creixent de les administracions comunals, tot i que encara es mantindrà en nivells poc satisfactoris per a les empreses.

Per part seva, l'evolució favorable de les **importacions de materials de la construcció**⁽¹⁾ també fa pensar que el sector anirà guanyant impuls al llarg dels propers mesos, ja que aquestes importacions han registrat un augment interanual del 51,7% el primer semestre de 2018, fins a assolir l'import de 20,1 milions d'euros, la xifra més alta dels últims set anys.

D'altra banda, les empreses preveuen que **els preus de venda** seguiran augmentant discretament i que **el personal ocupat** en el sector mantindrà una tendència ascendent.

Quant als factors que limiten la millora dels negocis, la preocupació més rellevant s'ha centrat en **la manca de mà d'obra qualificada**, assenyalada pel 78% de les empreses, un percentatge rècord des de finals de l'any 2003. D'altra banda, **l'augment de la competència** i **l'increment dels costos d'explotació** també han guanyat importància respecte al semestre anterior, amb una incidència que s'ha situat en el 60% i en el 50%, respectivament.

¹ Dades del Departament de Tributs i de Fronteres.

Saldo: Diferència de respostes extremes (positives i negatives), en percentatge.

COMERÇ MINORISTA

La recuperació del conjunt de l'economia no arriba al sector comercial, que, lluny de millorar, ha intensificat el deteriorament durant el primer semestre de l'any 2018, fins al punt que **ha presentat els pitjors resultats dels últims tres anys.**

Aquesta reculada de l'activitat del comerç minorista adverteix de la fragilitat de la situació del sector, que **continua acusant intensament l'impacte del canvi d'hàbits dels consumidors i els problemes de competitivitat i d'oferta** que arrossega des de fa temps.

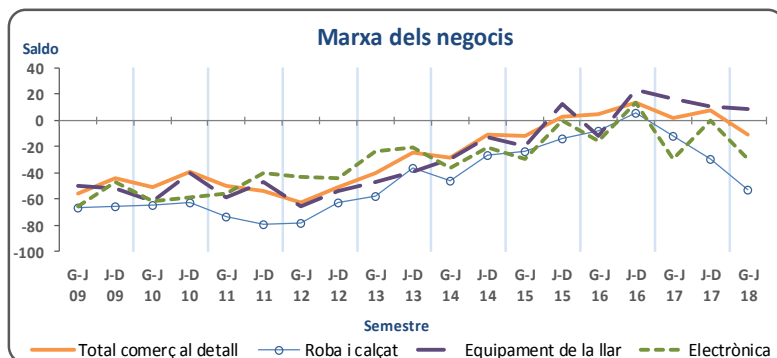
Les valoracions que els comerciants han fet de **la marxa dels negocis** han recuperat un saldo negatiu, un fet que no s'observava des de l'any 2015. En conjunt, han suggerit una caiguda dels nivells d'activitat que trenca amb un període de cinc semestres de relativa estabilitat. D'aquesta manera, el saldo entre respostes positives i negatives passa a ser de -11 punts percentuals, cosa que indica que ha empitjorat 13 punts percentuals respecte al mateix període de l'any anterior.

Per subsectors, **la majoria de branques del comerç ha empitjorat la situació dels negocis** en relació amb un any enrere.

Destaca pels seus mals resultats novament **la branca de roba i calçat**, en què el clima pessimista dels negocis s'ha intensificat de manera notable respecte als dos semestres anteriors.

En un context més moderat, però també desfavorable, s'han situat **els rams d'electrònica i d'alimentació**, amb un balanç dels negocis en conjunt força negatiu.

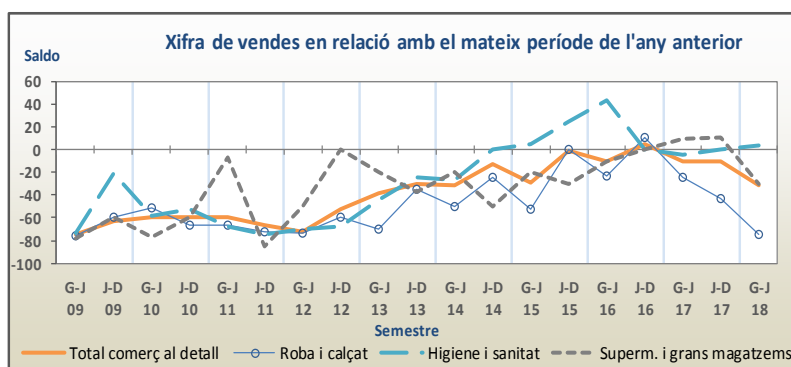
Per contra, **les branques d'higiene i sanitat i d'equipament de la llar**, tot i presentar encara uns registres d'activitat molt discrets, han estat les úniques que han mantingut un cert dinamisme i han mostrat uns resultats millors que els de la resta del comerç.

Paral·lelament, **la xifra de vendes global ha continuat disminuint en la majoria de comerços** i, a més, ha accentuat la caiguda respecte als semestres precedents.

En termes interanuals, només **el ram d'higiene i sanitat** ha aconseguit mantenir un volum de vendes semblant al d'ara fa un any, gràcies al bon comportament de la demanda de productes de perfumeria i farmàcia, que aconsegueixen resistir millor a la pressió competitiva exterior.

En canvi, la caiguda de la xifra de vendes ha estat notable en les **branques d'electrònica, d'alimentació** i en **els supermercats i grans magatzems**, i sobretot ha estat particularment intensa i generalitzada en **el ram de roba i calçat**, on 3 de cada 4 comerços han indicat uns volums de facturació inferiors als d'un any enrere.

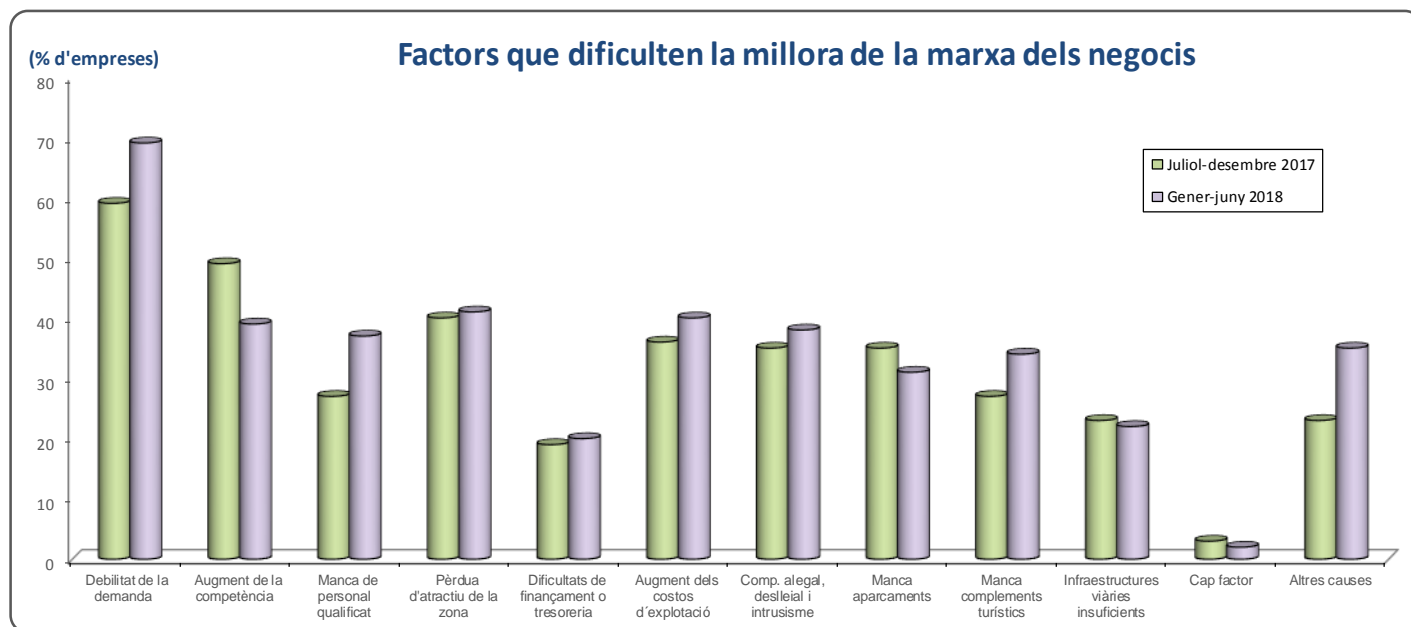
L'evolució de **les importacions totals de béns** també confirma la pèrdua d'impuls de l'activitat comercial. Així, segons dades del Departament de Tributs i de Fronteres, les compres a l'exterior al llarg del primers sis mesos de l'any 2018 han augmentat només el 2,4% interanual (davant de l'increment del 9,0% de l'any 2017), cosa que constitueix el ritme més baix dels últims tres anys.

Els estocs de productes s'han considerat en conjunt adequats per a l'època de l'any i només s'han situat en nivells excessius en la branca de roba i calçat, d'electrònica i en els supermercats i grans magatzems. **El nombre de treballadors** del sector s'ha mantingut pràcticament estable i **en matèria de preus**, els descomptes més importants s'han concentrat en els articles de roba i calçat per tal d'incentivar les vendes.

Les expectatives de les empreses per a la segona meitat de l'any 2018 són les menys favorables dels últims vuit semestres i indiquen, en conjunt, que l'activitat comercial continuarà estancada, sense senyals evidents de recuperació a la vista.

La marxa dels negocis es mantindrà fluixa, en línia amb **uns volums de vendes** que es preveuen molt discrets. D'altra banda, **els preus de venda** es mantindran molt continguts i **el personal ocupat** en el sector seguirà una tendència estable.

Entre els factors que dificulten la millora de l'activitat, **la debilitat de la demanda** preocupa cada vegada més a les empreses, amb una proporció de comerços que l'han assenyalat del 69%, el percentatge més alt des de finals de 2014. Darrere d'aquest obstacle, a molta distància, els comerciants han destacat gairebé amb la mateixa freqüència, **la pèrdua d'atractiu de la zona** (el 41%) i **l'augment dels costos d'explotació** (el 40%).

Saldo: Diferència de respostes extremes (positives i negatives), en percentatge.

SECTOR HOTELER

El sector hotelier continua oferint dades positives, en línia amb els bons nivells d'activitat registrats els últims exercicis, si bé es detecta un cert alentiment en el ritme de creixement.

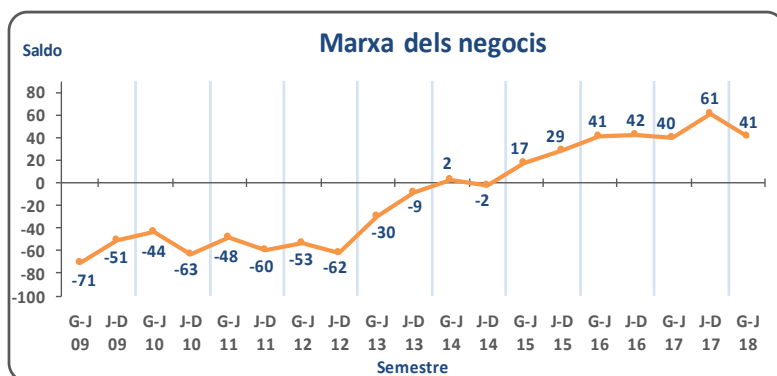
En tot cas, el sector turístic es manté com a motor de la recuperació econòmica actual, impulsat per la millora conjuntural dels països de l'entorn i per un creixement gradual del turisme de mercats més llunyans.

Segons els resultats de l'enquesta de conjuntura del primer semestre de 2018, els empresaris han tornat a expressar una visió optimista de la **marxa dels negocis**, molt similar a la mostrada el mateix semestre de l'any anterior. En concret, prop de la meitat dels establiments hotelers (el 48% del total) han qualificat de bona l'evolució dels negocis, i només el 7% dels hotels consultats s'han referit a una marxa negativa de l'activitat.

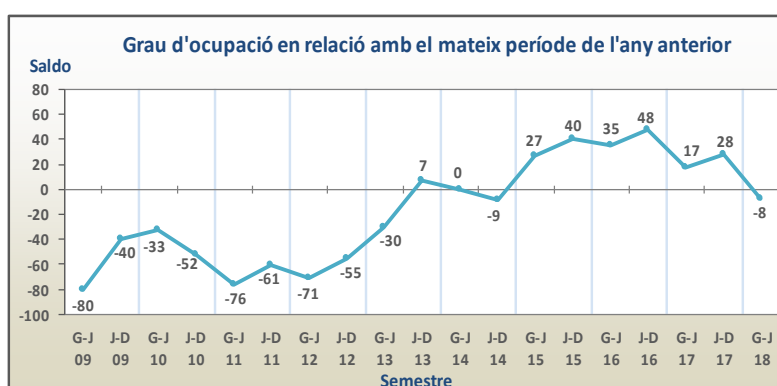
Per zones, les respostes més optimistes s'han observat a les parròquies d'Escaldes-Engordany, Andorra la Vella i Ordino, encara que l'evolució favorable de la marxa dels negocis ha estat força general en el conjunt del país.

D'altra banda, el grau mitjà d'ocupació, tot i que s'ha mantingut en nivells satisfactoris, ha trencat amb la tònica de millora gradual observada els tres exercicis anteriors –en què es van registrar augments notables del ritme d'activitat– i ha seguit una evolució més estable en la majoria de parròquies. En termes interanuals, aquesta tendència s'explica, en bona part, per una desacceleració de la demanda turística a la majoria de parròquies altes, que s'han beneficiat d'una temporada d'esquí molt positiva, però de durada més curta que la de

l'any anterior. A aquesta circumstància cal afegir que la temporada ha estat marcada per una meteorologia adversa, amb nevades intenses i forts vents els caps de setmana, els dies de més afluència.

Pel que fa a les parròquies baixes, **Andorra la Vella** i **Sant Julià de Lòria** han registrat uns volums d'ocupació similars als dels mateixos mesos de l'any 2017. Per la seva banda, **Escaldes-Engordany**, després de ser la parròquia que havia concentrat darrerament els creixements més elevats, aquest semestre ha presentat uns nivells d'ocupació lleugerament per sota dels assolits un any abans, si bé en conjunt s'ha mantingut encara dins uns registres d'activitat molt positius.

Les dades de visitants elaborades pel Departament d'Estadística mostren una evolució positiva del nombre de turistes al llarg del primer semestre de 2018, tot i que també reflecteixen un alentiment clar en el ritme de creixement. Segons aquestes dades, el total d'estrangers que han creuat les nostres fronteres en qualitat de turistes han augmentat el 2,1% interanual fins al juny, davant de l'increment del 4,9% d'un any enrere. En aquesta pauta

també s'inscriu l'evolució del **nombre de pernactacions**⁽¹⁾ en establiments del sector, que han crescut l'1,7% interanual, una taxa d'augment que queda molt per sota de la dels mateixos mesos de l'any 2017 (31,7%).

En opinió dels hotelers, **els preus de venda** han augmentat de manera més generalitzada que un any enrere i **el personal ocupat** ha seguit una tendència alcista molt moderada.

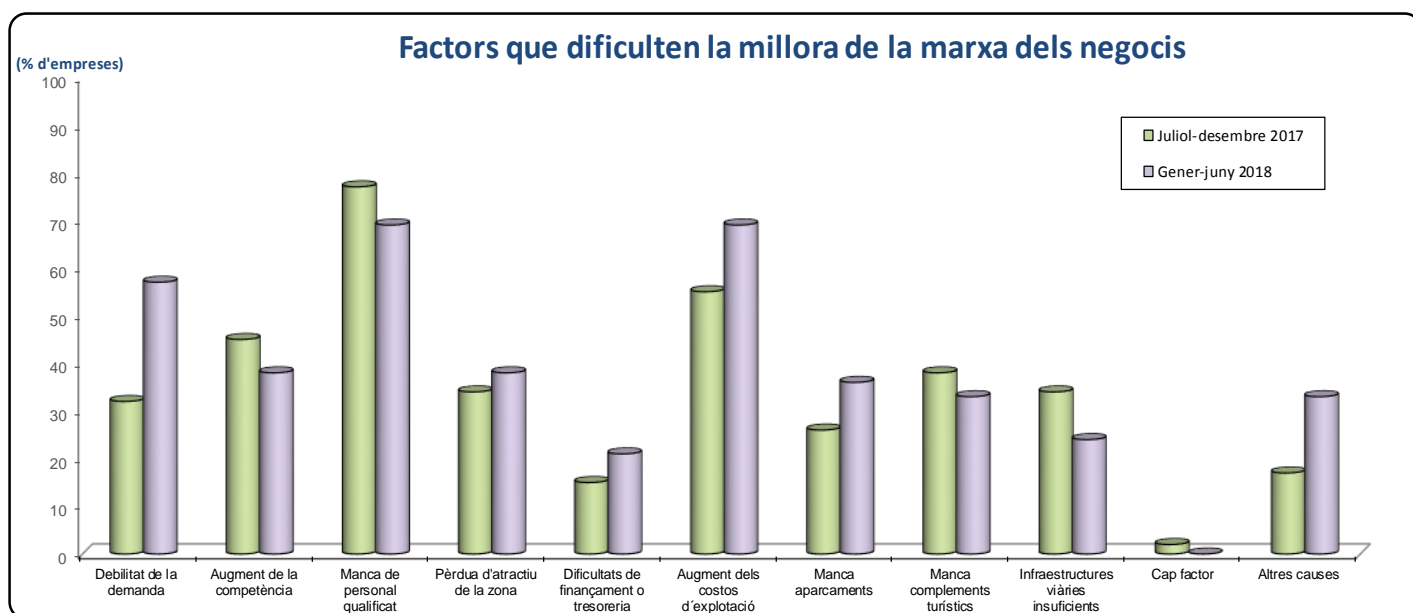
La distribució mitjana de la clientela per nacionalitats indica que **els catalans**, tot i perdre pes, continuen liderant el rànquing, amb una representativitat del 31% del total de la clientela, davant dels **clients de la resta Espanya** (el 24%). Així mateix, en relació amb els mateixos mesos de l'any 2017, s'aprecia un increment dels **viatgers francesos** –que han passat del 19% al 24% del total– i també un augment dels **clients provinents de destinacions més llunyanes**, que han incrementat el seu pes 3 punts percentuals, fins al 21% del total.

Les perspectives de les empreses hoteleres no són tan optimistes com les dels tres semestres anteriors i reflecteixen una clara moderació del ritme d'activitat al llarg de la segona meitat de l'any 2018.

Els hotelers preveuen que **la marxa dels negocis** es mantindrà en una línia més estable i que **el grau mitjà d'ocupació** seguirà millorant, però a un ritme més discret.

En conjunt, **el volum global de reserves** s'ha considerat normal per a l'època de l'any en la majoria d'hotels i s'esperen increments més acusats en **els preus de venda** i un augment moderat del **nombre de contractacions de personal** en el sector.

Els principals factors que dificulten la marxa de l'activitat han estat, en opinió de les empreses, **la manca de personal qualificat** i **l'augment dels costos d'explotació** –ambdós factors citats pel 69% dels hotels. Darrere d'aquests obstacles, destaca també **la debilitat de la demanda**, que ha guanyat pes en relació amb els semestres anteriors i ja preocupa al 57% de les empreses consultades. Finalment, el 38% dels hotels també han donat rellevància a **la pèrdua d'atractiu de la zona** i a **l'augment de la competència** com a obstacles limitadors de l'activitat.

¹ Dada relativa a pernactacions en hotels i apartaments.

Saldo: Diferència de respostes extremes (positives i negatives), en percentatge.

SEMESTRE GENER-JUNY 2018

ENQUESTES DE CONJUNTURA

Indústria
Construcció
Comerç minorista
Sector hoteler

Semestre observat (en % d'empreses)

		1r sem. 2018	2n sem. 2017	1r sem. 2017
• Marxa dels negocis	Bona	39	36	44
	Regular	52	53	44
	Dolenta	9	11	12
	Saldo	30	25	32
• Comandes	Elevades	19	9	12
	Normals	57	64	63
	Baixes	24	27	25
	Saldo	-5	-18	-13
• Nivell d'estocs de productes acabats	Excessiu	3	10	6
	Adequat	58	57	54
	Insuficient	3	1	6
	Mai no hi ha estocs	36	32	34
	Saldo	0	9	0

Semestre observat en comparació amb el semestre anterior (en % d'empreses)

		1r sem. 2018	2n sem. 2017	1r sem. 2017
• Producció	Més alta	31	28	23
	Semblant	42	56	61
	Més baixa	27	16	17
	Saldo	4	12	6
• Preus de venda	Més alts	15	11	14
	Iguals	79	82	74
	Més baixos	6	7	12
	Saldo	9	4	2
• Personal ocupat	Més	11	11	9
	Igual	79	85	83
	Menys	10	4	8
	Saldo	1	7	1

Semestre observat en comparació amb el mateix semestre de l'any anterior (en % d'empreses)

		1r sem. 2018	2n sem. 2017	1r sem. 2017
• Producció	Més alta	33	40	29
	Semblant	46	38	56
	Més baixa	21	22	15
	Saldo	12	18	14

Perspectives per al 2n semestre de l'any 2018 (en % d'empreses)

		1r sem. 2018	2n sem. 2017	1r sem. 2017
• Tendència de la marxa dels negocis	Millorar	28	26	34
	Mantenir-se	70	69	64
	Empitjorar	3	4	2
	Saldo	25	22	32

		1r sem. 2018	2n sem. 2017	1r sem. 2017
• Tendència de les comandes	Augmentar	16	25	25
	Mantenir-se	72	62	65
	Disminuir	12	14	10
	Saldo	4	11	15
• Tendència de la producció	Augmentar	27	27	37
	Estabilitzar-se	63	63	55
	Disminuir	10	10	8
	Saldo	17	17	29
• Tendència dels preus de venda	Augmentar	11	23	11
	Estabilitzar-se	80	73	83
	Disminuir	9	4	6
	Saldo	2	19	5
• Tendència de l'ocupació de personal	Augmentar	10	16	11
	Mantenir-se	87	80	74
	Disminuir	3	4	15
	Saldo	7	12	-4

Factors que dificulten l'augment de la producció els propers mesos (en % d'empreses)

	1r sem. 2018	2n sem. 2017	1r sem. 2017
*Debilitat de la demanda	49	58	47
*Augment de la competència	39	45	39
*Manca de mà d'obra qualificada	48	41	38
*Insuficiència de l'equip productiu	23	7	8
*Dificultats de finançament o tresoreria	32	31	29
*Augment dels costos d'exploració	39	41	32
*Cap factor	6	4	6
*Altres causes	21	19	29

Grau mitjà d'utilització de la capacitat productiva

	1r sem. 2018	2n sem. 2017	1r sem. 2017
• Semestre observat	73,2%	70,7%	68,6%
• Previst per als propers sis mesos	75,8%	70,2%	71,3%

	1r sem. 2018	2n sem. 2017	1r sem. 2017
Indicador de confiança en la indústria ⁽¹⁾:	4,0	-3,3	5,3

Notes:

¹ Mitjana del saldo de la cartera de comandes total, dels estocs canviats de signe i de les perspectives de la tendència de la producció.

Saldo: Diferència de respostes extremes (positives i negatives), en percentatge.

Font: Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra.

Semestre observat (en % d'empreses)

		1r sem. 2018	2n sem. 2017	1r sem. 2017	
• Marxa dels negocis	Bona	49	34	24	
	Regular	46	66	63	
	Dolenta	5	0	13	
	Saldo	44	34	11	
		<u>Total</u>	<u>Edificació</u>	<u>Edificació no</u>	<u>Obra civil</u>
		<u>construcció</u>	<u>d'habitatges</u> ⁽¹⁾	<u>habitatge</u> ⁽²⁾	⁽³⁾
• Obra contractada	Elevada	26	24	4	18
	Normal	55	52	59	39
	Baixa	18	24	37	43
	Saldo	8	0	-33	-25
	<i>Saldo</i>				
	<i>2n sem. 2017</i>	-8	-25	-53	-31
	<i>1r sem. 2017</i>	-21	-47	-17	-46

Semestre observat en comparació amb el semestre anterior (en % d'empreses)

		1r sem. 2018	2n sem. 2017	1r sem. 2017
• Volum d'obra executada	Superior	28	46	17
	Igual	48	44	50
	Inferior	25	10	33
	Saldo	3	36	-16
• Preus unitaris de contractació	Més alts	27	0	2
	Iguals	71	95	87
	Més baixos	2	5	11
	Saldo	25	-5	-9
• Personal ocupat	Més	15	15	18
	Igual	71	73	69
	Menys	15	12	13
	Saldo	0	3	5

Semestre observat en comparació amb el mateix semestre de l'any anterior (en % d'empreses)

		1r sem. 2018	2n sem. 2017	1r sem. 2017
• Volum d'obra executada	Superior	54	54	27
	Igual	31	32	49
	Inferior	15	15	24
	Saldo	39	39	3

Perspectives per al 2n semestre de l'any 2018 (en % d'empreses)

		1r sem. 2018	2n sem. 2017	1r sem. 2017
• Tendència de la marxa dels negocis	Millorar	23	29	27
	Mantenir-se	70	61	58
	Empitjorar	8	10	16
	Saldo	15	19	11

		<u>Total</u> <u>construcció</u>	<u>Edificació</u> <u>d'habitatges</u> ⁽¹⁾	<u>Edificació no</u> <u>habitatge</u> ⁽²⁾	<u>Obra civil</u> ⁽³⁾
• Tendència del volum d'obra contractada	Augmentar	28	22	28	20
	Estabilitzar-se	58	69	56	60
	Disminuir	14	9	16	20
	Saldo	14	13	12	0
	<i>Saldo</i>				
	<i>2n sem. 2017</i>	19	20	-15	0
	<i>1r sem. 2017</i>	2	11	5	-23
			1r sem. 2018	2n sem. 2017	1r sem. 2017
• Tendència del volum d'obra executada	Augmentar		36	30	41
	Estabilitzar-se		49	55	38
	Disminuir		15	15	21
	Saldo		21	15	20
• Tendència dels preus	Augmentar		20	20	15
	Estabilitzar-se		78	80	76
	Disminuir		3	0	9
	Saldo		17	20	6
• Tendència de l'ocupació de personal	Augmentar		20	22	11
	Mantenir-se		73	68	76
	Disminuir		8	10	13
	Saldo		12	12	-2

Factors que dificulten l'augment del volum d'obra executada els propers mesos (en % d'empreses)

	1r sem. 2018	2n sem. 2017	1r sem. 2017
*Debilitat de la demanda	43	51	50
*Augment de la competència	60	46	61
*Manca de mà d'obra qualificada	78	61	55
*Insuficiència de l'equip productiu	25	10	9
*Dificultats de finançament o tresoreria	20	27	41
*Augment dels costos d'explotació	50	39	41
*Cap factor	0	5	7
*Altres causes	28	20	14

Notes:

¹ Inclou xalets i apartaments nous i rehabilitació.

² Inclou edificació industrial, oficines, locals comercials, escoles, hospitals, hotels, pàrquings, reparacions, etc.

³ Inclou infraestructures: carreteres, obres hidràuliques, obres d'urbanització, etc.

Saldo: Diferència de respostes extremes (positives i negatives), en percentatge.

Font: Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra.

		<u>Total comerç minorista</u>	<u>Alimentació</u>	<u>Roba i calcat</u>	<u>Equipament de la llar</u>	<u>Higiene i sanitat</u>	<u>Electrònica</u>	<u>Vehicles i accessoris</u>	<u>Altres comerços</u>	<u>Superm. i grans magatzems</u>
Semestre observat (en % d'empreses)										
• Marxa dels negocis										
	Bona	22	9	6	28	32	21	27	26	30
	Regular	45	58	34	53	45	29	50	43	40
	Dolenta	33	33	59	19	23	50	23	31	30
	Saldo	-11	-24	-53	9	9	-29	4	-5	0
	<i>Saldo</i>									
	<i>2n sem. 2017</i>	8	11	-29	11	9	0	25	14	20
	<i>1r sem. 2017</i>	2	3	-12	17	0	-29	4	2	8
• Nivell d'estocs										
	Reduït	18	24	22	17	19	8	15	19	0
	Adequat	61	64	31	73	57	62	69	63	80
	Excessiu	21	12	47	10	24	31	15	18	20
	Saldo	-3	12	-25	7	-5	-23	0	1	-20
	<i>Saldo</i>									
	<i>2n sem. 2017</i>	-1	9	-15	3	0	38	-25	3	-10
	<i>1r sem. 2017</i>	-12	-3	-26	-17	-17	17	-28	-7	9
Semestre observat en comparació amb el semestre anterior (en % d'empreses)										
• Xifra de vendes										
	Més alta	14	10	0	16	29	14	19	16	10
	Semblant	33	35	31	44	24	36	27	31	30
	Més baixa	53	55	69	41	48	50	54	53	60
	Saldo	-39	-45	-69	-25	-19	-36	-35	-37	-50
	<i>Saldo</i>									
	<i>2n sem. 2017</i>	0	0	-31	2	0	-8	11	7	20
	<i>1r sem. 2017</i>	-22	-23	-45	-3	-31	-43	-17	-17	0
• Preus de venda										
	Més alts	17	19	0	7	14	14	23	27	30
	Iguals	64	69	53	90	73	64	62	59	30
	Més baixos	19	13	47	3	14	21	15	14	40
	Saldo	-2	6	-47	4	0	-7	8	13	-10
	<i>Saldo</i>									
	<i>2n sem. 2017</i>	-4	9	-15	6	-12	-14	-8	-1	-10
	<i>1r sem. 2017</i>	-6	6	-25	-9	-13	-36	0	1	0

		<u>Total comerç minorista</u>	<u>Alimentació</u>	<u>Roba i calcat</u>	<u>Equipament de la llar</u>	<u>Higiene i sanitat</u>	<u>Electrònica</u>	<u>Vehicles i accessoris</u>	<u>Altres comerços</u>	<u>Superm. i grans magatzems</u>	
Semestre observat en comparació amb el semestre anterior (en % d'empreses)											
• Personal ocupat											
	Més	6	0	3	10	5	7	4	8	20	
	Igual	84	97	78	77	90	93	88	82	60	
	Menys	10	3	19	13	5	0	8	10	20	
	Saldo	-4	-3	-16	-3	0	7	-4	-2	0	
	<i>Saldo</i>	<i>2n sem. 2017</i>	3	3	-9	-3	-4	7	18	2	30
		<i>1r sem. 2017</i>	0	0	-3	16	-22	-7	4	0	0

Semestre observat en comparació amb el mateix semestre de l'any anterior (en % d'empreses)

		<u>Total comerç minorista</u>	<u>Alimentació</u>	<u>Roba i calcat</u>	<u>Equipament de la llar</u>	<u>Higiene i sanitat</u>	<u>Electrònica</u>	<u>Vehicles i accessoris</u>	<u>Altres comerços</u>	<u>Superm. i grans magatzems</u>	
• Xifra de vendes											
	Més alta	17	17	0	19	45	7	15	18	20	
	Semblant	35	27	25	42	14	36	39	45	30	
	Més baixa	48	57	75	39	41	57	46	37	50	
	Saldo	-31	-40	-75	-20	4	-50	-31	-19	-30	
	<i>Saldo</i>	<i>2n sem. 2017</i>	-10	-13	-43	-25	0	-36	17	0	10
		<i>1r sem. 2017</i>	-10	-3	-25	14	-5	-41	-28	-9	9
• Personal ocupat											
	Més	11	10	3	10	14	7	16	13	20	
	Igual	78	90	84	67	77	93	72	79	50	
	Menys	11	0	13	23	9	0	12	9	30	
	Saldo	0	10	-10	-13	5	7	4	4	-10	
	<i>Saldo</i>	<i>2n sem. 2017</i>	9	15	-12	12	0	14	32	5	20
		<i>1r sem. 2017</i>	3	7	0	17	-5	-7	-7	2	9

Perspectives per al 2n semestre de l'any 2018 (en % d'empreses)

		<u>Total comerç minorista</u>	<u>Alimentació</u>	<u>Roba i calcat</u>	<u>Equipament de la llar</u>	<u>Higiene i sanitat</u>	<u>Electrònica</u>	<u>Vehicles i accessoris</u>	<u>Altres comerços</u>	<u>Superm. i grans magatzems</u>	
• Marxa dels negocis											
	Millorar	21	24	16	25	27	14	31	18	10	
	Mantenir-se	58	39	47	63	64	43	50	72	60	
	Empitjorar	21	36	38	13	9	43	19	10	30	
	Saldo	0	-12	-22	12	18	-29	12	8	-20	
	<i>Saldo</i>	<i>2n sem. 2017</i>	12	18	6	5	41	-25	22	13	-23
		<i>1r sem. 2017</i>	20	26	12	25	40	-15	18	23	8
• Xifra de vendes											
	Augmentar	22	21	19	28	41	14	24	19	10	
	Estabilitzar-se	54	42	56	56	36	50	60	62	40	
	Disminuir	24	36	25	16	23	36	16	19	50	
	Saldo	-2	-15	-6	12	18	-22	8	0	-40	
	<i>Saldo</i>	<i>2n sem. 2017</i>	5	15	6	3	22	-24	12	3	-20
		<i>1r sem. 2017</i>	22	19	19	36	46	-22	15	22	9
• Preus de venda											
	Augmentar	13	16	3	13	4	0	8	19	30	
	Estabilitzar-se	76	75	69	72	82	92	92	75	40	
	Disminuir	12	9	28	16	14	8	0	6	30	
	Saldo	1	7	-25	-3	-10	-8	8	13	0	
	<i>Saldo</i>	<i>2n sem. 2017</i>	8	10	-15	23	4	0	15	9	20
		<i>1r sem. 2017</i>	3	14	3	0	-9	-23	-3	8	17
• Personal ocupat											
	Augmentar	9	0	0	9	38	0	5	8	20	
	Mantenir-se	80	85	81	88	52	79	91	83	60	
	Disminuir	11	15	19	3	10	21	5	8	20	
	Saldo	-2	-15	-19	6	28	-21	0	0	0	
	<i>Saldo</i>	<i>2n sem. 2017</i>	3	12	0	9	9	-14	3	3	-10
		<i>1r sem. 2017</i>	4	6	3	0	13	0	-7	6	9

	<u>Total comerç minorista</u>	<u>Alimentació</u>	<u>Roba i calçat</u>	<u>Equipament de la llar</u>	<u>Higiene i sanitat</u>	<u>Electrònica</u>	<u>Vehicles i accessoris</u>	<u>Altres comerços</u>	<u>Superm. i grans magatzems</u>
Factors que dificulten la millora de la marxa dels negocis els propers mesos (en % d'empreses)									
*Debilitat de la demanda	69	70	81	55	64	79	72	66	80
*Augment de la competència	39	46	34	32	46	43	56	30	60
*Manca de personal qualificat	37	42	6	48	68	21	36	31	80
*Pèrdua d'atractiu de la zona	41	49	59	26	46	43	36	38	30
*Dificultats de finançament o tresoreria	20	33	25	16	14	21	24	16	0
*Augment dels costos d'explotació	40	55	31	45	41	43	36	41	10
*Cap factor	2	0	0	3	5	0	0	4	0
<i>Altres causes...</i>									
*Competència alegal, deslleial i intrusisme	38	61	16	48	32	43	44	32	40
*Manca d'aparcaments	31	42	34	19	41	36	40	23	20
*Manca de complements turístics	34	52	56	13	41	29	16	28	50
*Infraestructures viàries insuficients	22	33	19	19	27	14	16	17	50
*Altres causes	35	39	53	26	23	50	16	34	40

Saldo: Diferència de respostes extremes (positives i negatives), en percentatge.

Font: Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra.

Semestre observat

		1r sem. 2018	2n sem. 2017	1r sem. 2017
• Marxa dels negocis (en % d'empreses)	Bona	48	65	45
	Regular	45	31	50
	Dolenta	7	4	5
	Saldo	41	61	40
• Nivell de reserves (en % d'empreses)	Alt	12	27	16
	Normal	70	58	67
	Baix	16	13	16
	No es treballa amb reserves	2	2	0
	Saldo	-4	14	0
• Distribució dels clients segons la seva procedència (en %)	Catalunya	31	42	40
	Resta d'Espanya	24	23	24
	França	24	19	19
	Altres	21	16	18

**Semestre observat en comparació
amb el semestre anterior (en % d'empreses)**

		1r sem. 2018	2n sem. 2017	1r sem. 2017
• Grau mitjà d'ocupació	Superior	30	36	36
	Igual	45	26	48
	Inferior	25	38	17
	Saldo	5	-2	19
• Preus pagats pels clients	Més alts	43	38	40
	Iguals	50	29	47
	Més baixos	7	33	14
	Saldo	36	5	26
• Personal ocupat	Més	12	10	29
	Igual	81	71	67
	Menys	7	19	5
	Saldo	5	-9	24

**Semestre observat en comparació amb el mateix
semestre de l'any anterior (en % d'empreses)**

		1r sem. 2018	2n sem. 2017	1r sem. 2017
• Grau mitjà d'ocupació	Superior	25	49	31
	Igual	43	30	55
	Inferior	33	21	14
	Saldo	-8	28	17
• Personal ocupat	Més	10	15	14
	Igual	86	78	81
	Menys	5	7	5
	Saldo	5	8	9

Perspectives per al 2n semestre de l'any 2018 (en % d'empreses)

		1r sem. 2018	2n sem. 2017	1r sem. 2017
• Tendència de la marxa dels negocis	Millorar	24	48	27
	Mantenir-se	55	52	71
	Empitjorar	21	0	2
	Saldo	3	48	25
• Tendència del grau d'ocupació	Augmentar	28	38	29
	Mantenir-se	53	57	64
	Disminuir	19	4	7
	Saldo	9	34	22
• Tendència dels preus	Augmentar	25	42	19
	Estabilitzar-se	63	50	67
	Disminuir	13	8	14
	Saldo	12	34	5
• Tendència de l'ocupació de personal	Augmentar	15	13	24
	Mantenir-se	78	77	69
	Disminuir	7	10	7
	Saldo	8	3	17

Factors que dificulten la millora de la marxa dels negocis els propers mesos (en % d'empreses)

	1r sem. 2018	2n sem. 2017	1r sem. 2017
*Debilitat de la demanda	57	32	30
*Augment de la competència	38	45	47
*Manca de personal qualificat	69	77	54
*Pèrdua d'atractiu de la zona	38	34	33
*Dificultats de finançament o tresoreria	21	15	5
*Augment dels costos d'explotació	69	55	54
*Cap factor	0	2	2
<i>Altres causes...</i>			
*Manca d'aparcaments	36	26	26
*Manca de complements turístics	33	38	37
*Infraestructures viàries insuficients	24	34	7
*Altres causes	33	17	40

Saldo: Diferència de respostes extremes (positives i negatives), en percentatge.

Font: Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra.

ANNEX

Distribució sectorial de la mostra en el
comerç minorista

Distribució sectorial de la mostra en el comerç minorista

Descripció de les activitats incloses en cadascuna de les branques comercials:

Alimentació (codi enquesta 004)

- * Venda al detall de productes congelats i gelats
- * Venda al detall d'alimentació en general
- * Venda al detall no especialitzat amb predomini de productes alimentaris
- * Comerç al detall de productes alimentaris, begudes i tabac en establ. especialitzats

Roba i calçat (codi enquesta 005)

- * Comerç al detall de tèxtils
- * Venda al detall d'articles de merceria
- * Comerç al detall de vestits
- * Comerç al detall de calçats i articles de cuir

Equipament de la llar (codi enquesta 006)

- * Comerç al detall de mobles, d'aparells d'il·luminació i d'equipament per a la llar
- * Venda al detall d'electrodomèstics blancs
- * Venda al detall de material elèctric (per a instal·lacions)
- * Venda al detall d'articles de ferreteria
- * Venda al detall de vidres i miralls
- * Venda al detall de material i eines de bricolatge
- * Venda al detall d'equipaments sanitaris
- * Venda al detall de material de la construcció
- * Venda al detall de revestiments per al terra i les parets

Higiene i sanitat (codi enquesta 007)

- * Comerç al detall de prod. farmacèutics, etc., de prod. de bellesa i d'higiene personal
- * Venda al detall de pintures, vernissos i drogueria

Electrònica (codi enquesta 008)

- * Venda al detall d'aparells de televisió, vídeo, càmeres de vídeo, mat. d'alta fidelitat
- * Venda al detall de discos, bandes i cassetts d'àudio i de vídeo, verges o enregistrades
- * Venda al detall d'instruments de música
- * Venda al detall de material de telecomunicacions
- * Venda al detall d'articles de fotografia

Vehicles i accessoris (codi enquesta 009)

- * Comerç de vehicles automòbils
- * Venda al detall de pneumàtics
- * Venda al detall d'altres peces i accessoris de vehicles
- * Comerç, manteniment i reparació de motocicletes i accessoris

Altres comerços (codi enquesta 010)

- * Comerç al detall de carburant per a automòbils
- * Altres comerços al detall en magatzems no especialitzats
- * Comerç al detall de llibres, diaris i papereria
- * Venda al detall de material i mobiliari d'oficina
- * Venda al detall de material informàtic
- * Venda al detall d'articles òptics; òptiques
- * Venda al detall de rellotges, joieria i orfebreria
- * Venda al detall d'articles d'esport i de lleure
- * Venda al detall d'articles de pesca, de caça i de tir
- * Venda al detall de jocs i joguines
- * Venda al detall d'articles de puericultura
- * Venda al detall de flors i plantes
- * Venda al detall d'animals de companyia
- * Venda al detall d'art. de regal i record, bijuteria, art. religiosos i objectes d'artesanía
- * Venda al detall de carbó i combustibles líquids i gasosos per a la calefacció
- * Venda al detall de bombones de gas
- * Venda al detall de monedes, segells i articles de col·lecció
- * Venda al detall d'objectes d'art
- * Venda al detall d'articles de rellotgeria
- * Venda al detall d'altres béns de consum

Supermercats i grans magatzems (codi enquesta 011)

- * Supermercats
- * Grans magatzems